

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی ویژگیهای خاک ، شیب زمین و ارتفاع رویشگاه
بنه (*Pistacia mutica*) در ارتفاعات قلاجه استان کرمانشاه

بوسیله
مهران یگانه

پایان نامه

ارائه شده به دانشکده تحصیلات تکمیلی به عنوان بخشی از فعالیتهای
تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

۱۳۷۹ / ۲ / ۲۰

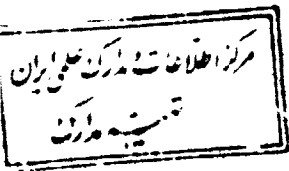
در رشته

مدیریت مناطق بیابانی

از

دانشگاه شیراز

شیراز-ایران

۴ ۶۵۷۸

ارزیابی و تصویب شده توسط کمیته پایان نامه با درجه : عالی
امضاء اعضاء کمیته پایان نامه :

دکتر محمد جعفر بحرانی دانشیار بخش زراعت و اصلاح نباتات (رئیس کمیته).....
آقای محمد فتاحی استادیار پژوهشی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور.....
دکتر مجید راحمی دانشیار بخش باغبانی.....
دکتر مجید باقرنژاد استادیار بخش خاکشناسی.....
بهمین ماه ۱۳۷۸

۱۳۷۹

تقدیم به پدر عزیزم

و

تقدیم به همسر فداکارم

۲۹۹۰۱

سپاسگزاری

اینجانب بر خود لازم می دانم از تمام کسانی که در انجام اینکار مرا یاری نموده اند قدردانی کنم. از استاد راهنما آقای دکتر محمد جعفر بحرانی و از اساتید مشاور آقای محمد فتاحی ، آقای دکتر مجید راحمی و آقای دکتر مجید باقر نژاد که راهنماییهای آنها سبب به ثمر رسیدن این پژوهش گردید سپاسگزاری می کنم. از آقای دکتر محسن فرشادفر که در انجام این پژوهش راهنمایی و همکاری فراوان نموده اند ، از آقای مهندس غلامرضا چامه که در عملیات میدانی همراهی و همکاری فراوان داشتند ، از آقای مهندس الهیار محمدی ، مدیریت محترم آبخیزداری سازمان جهاد سازندگی استان کرمانشاه که در انجام این پژوهش همکاری نمودند و همچنین از آقای مهندس سعید دزیانی که همکاری نمودند ، قدردانی می شود. در پایان نیز لازم می دانم که از زحمات و همکاری بی دریغ آقای دکتر داور خلیلی هماهنگ کننده محترم بخش مدیریت مناطق بیابانی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز تشکر نمایم.

چکیده

بررسی ویژگیهای خاک ، شیب زمین و ارتفاع رویشگاه بنه در ارتفاعات قلاجه استان کرمانشاه

توسط

مهران یگانه

بنه (*Pistacia mutica F. & M.*) درختی است که در بیشتر اقلیم های خشک و نیمه خشک ایران می روید. صمغ ترشح شده از این درخت دارای کاربردهای فراوان است. همچنین میوه آن خوراکی بوده و دارای حدود ۳۰٪ چربی است. یکی از رویشگاههای معرف این گیاه ارتفاعات قلاجه در استان کرمانشاه می باشد. در این پژوهش رویشگاه بنه در جنگل قلاجه مورد مطالعه قرار گرفته تا ارتباط بین ویژگیهای خاک ، شیب زمین و ارتفاع از سطح دریا با آشیان اکولوژیکی بنه مشخص شود. بنابراین رویشگاه بنه در کوه قلاجه به طبقات ارتفاعی یکصدمتری تقسیم شده و محل قطعات نمونه نیز به تفکیک این طبقات ارتفاعی تعیین گردید. در هر قطعه نمونه ، متغیرهای میانگین رشد یکساله سرشاخه های بنه ، تراکم پایه درخت بنه ، درصد تاج پوشش بنه ، ارتفاع از سطح دریا ، میزان و جهت شیب زمین ، عمق افقهای خاک ، بافت ، pH ، پتاسیم و فسفر قابل جذب ، ازت نیتراته ، EC و کربن آلی خاک و همچنین سایر ویژگیهای درختان بنه موجود در هر قطعه نمونه اندازه گیری شد. داده های برداشت شده با استفاده از روشهای آماری تجزیه عاملی ، تجزیه خوشه ای و ماتریس همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و مدل های خطی و غیرخطی بین متغیرها بدست آمد. از بین متغیرهای مورد بررسی ، جهت شیب زمین ، میزان فسفر قابل جذب خاک ، عمق خاک و ارتفاع از سطح دریا در آشیان اکولوژیکی جنگل بنه قلاجه بیشترین نقش را داشته ، در حالیکه میزان pH و کربن آلی خاک و درصد شیب زمین در آشیان اکولوژیکی بنه کمترین نقش را داشته اند. جنگلهای بنه سرمایه های باارزشی بوده که سالهاست ، در حال تخریب و نابودی هستند ، بنابراین

پیشنهاد می گردد که رویشگاههای بنه در سطح کشور بطور جدی حفاظت شده و قسمتهایی از آن بعنوان جنگل پژوهشی قرق گردد. با اینکار دسترسی به جنگلهای دست نخورده ، جهت شناسایی کاملتر ویژگیهای آشیان اکولوژیکی بنه امکانپذیر می شود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ح	فهرست جدول ها
خ	فهرست شکل ها
۱	فصل اول ، مقدمه
۱	۱-۱- مشخصات گیاه شناسی بنه
۲	۲-۱- پراکنش جنس بنه
۳	۳-۱- مشخصات محل اجرای طرح
۳	۱-۳-۱- موقعیت جغرافیایی
۳	۲-۳-۱- وضعیت پستی و بلندی
۴	۳-۳-۱- وضعیت پوشش گیاهی
۶	۴-۳-۱- ساختار اجتماعی و اقتصادی منطقه
۷	۵-۳-۱- ویژگیهای آب و هوایی
۱۱	۴-۱- موارد استفاده از بنه
۱۲	۵-۱- اهداف و ضرورت اجرای طرح
۱۳	فصل دوم ، مروری بر مطالعات گذشته
۱۳	۱-۲- سوابق مطالعاتی در مورد جنس بنه
۱۴	۱-۱-۲- ارتباط پراکنش جنس بنه با ارتفاع از سطح دریا
۱۵	۲-۱-۲- ارتباط پراکنش جنس بنه با اقلیم
۱۵	۳-۱-۲- ارتباط پراکنش جنس بنه با شیب ، شکل زمین و خاک
۱۶	۴-۱-۲- تراکم و رویش درختان بنه
۱۷	۵-۱-۲- رابطه بهره برداری با رشد درختان بنه
۱۸	۶-۱-۲- بررسی قوه نامیه
۱۹	۲-۲- آمار برداری از جنگل
۲۰	۳-۲- گروه بندی متغیرها

۲۱	۴-۲- تجزیه عاملی
۲۲	فصل سوم ، مواد و روشها
۲۶	فصل چهارم ، نتایج
۲۶	۴-۱- ماتریس همبستگی
۲۹	۴-۲- ویژگیهای خاک و شکل زمین (ژئومرفولوژی)
۳۴	۴-۳- عوامل اقلیمی مورد نیاز و قابل تحمل بنه
۳۵	۴-۴- اثر ارتفاع بر پراکنش بنه
۳۸	۴-۵- اثر شیب زمین بر پراکنش بنه
۴۱	۴-۶- تجزیه عاملی
۴۸	۴-۷- گروه بندی متغیرها
۵۰	۴-۸- روابط غیرخطی
۵۱	۴-۹- روابط خطی
۵۴	فصل پنجم ، بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات
۶۰	منابع فارسی
۶۳	منابع انگلیسی
۶۴	چکیده انگلیسی
۶۷	عنوان انگلیسی

فهرست جدول ها

صفحه	جدول	
۹	جدول ۱-۱	ویژگیهای آب و هوایی سالانه رویشگاه بنه در قلاجه
۱۰	جدول ۲-۱	ویژگیهای آب و هوایی ماهانه در رویشگاه بنه کوه قلاجه
۲۷	جدول ۱-۴	ماتریس همبستگی بین متغیرها
۳۱	جدول ۲-۴	ویژگیهای خاک در هر قطعه نمونه
۳۳	جدول ۳-۴	ویژگیهای شیب و شکل زمین در هر قطعه نمونه
۳۶	جدول ۴-۴	درصد تاج پوشش ، تراکم پایه و رشد یکساله سرشاخه های درختان بنه در طبقات ارتفاعی کوه قلاجه
۳۷	جدول ۵-۴	تجزیه واریانس درصد تاج پوشش درختان بنه در طبقات ارتفاعی
۳۷	جدول ۶-۴	تجزیه واریانس تراکم پایه درختان بنه در طبقات ارتفاعی
۳۷	جدول ۷-۴	تجزیه واریانس رشد یکساله سرشاخه های بنه در طبقات ارتفاعی
۳۹	جدول ۸-۴	رشد یکساله سرشاخه ها ، درصد تاج پوشش و تراکم پایه بنه در جهت های مختلف شیب
۳۹	جدول ۹-۴	تجزیه واریانس درصد تاج پوشش درختان بنه در جهت های مختلف شیب
۴۰	جدول ۱۰-۴	تجزیه واریانس تراکم پایه درختان بنه در جهت های مختلف شیب
۴۰	جدول ۱۱-۴	تجزیه واریانس رشد یکساله سرشاخه های بنه در جهت های مختلف شیب
۴۲	جدول ۱۲-۴	واریانس متناظر با هر عامل
۴۳	جدول ۱۳-۴	میزانی از تغییرات هر متغیر که توسط مجموع چهار عامل انتخابی تبیین می شود.
۴۳	جدول ۱۴-۴	ضریب متغیرهای استاندارد شده در هر عامل
۴۴	جدول ۱۵-۴	نمره عاملها و میزان (طبقه) پراکنش بنه برای هر قطعه نمونه
۵۳	جدول ۱۶-۴	مقادیر اندازه گیری شده متغیرهای وابسته در هر قطعه نمونه و مقادیر برآورد شده آنها

فهرست شکل ها

صفحه	شکل
۱۰	شکل ۱-۱- منحنی آمبروترمیک رویشگاه بنه کوه قلاجه
۴۵	شکل ۱-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۱ و ۲ و طبقه تراکم پایه درختان بنه
۴۵	شکل ۲-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۳ و ۴ و طبقه تراکم پایه درختان بنه
۴۶	شکل ۳-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۱ و ۲ و طبقه درصد تاج پوشش بنه
۴۶	شکل ۴-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۳ و ۴ و طبقه درصد تاج پوشش بنه
۴۷	شکل ۵-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۱ و ۲ و طبقه رشد یکساله سرشاخه های بنه
۴۷	شکل ۶-۴- نمره مشاهدات (قطعات نمونه) در عاملهای ۳ و ۴ و طبقه رشد یکساله سرشاخه های بنه
۴۹	شکل ۷-۴- نمودار دندانان ای (Dendrogram) متغیرهای بررسی شده در پژوهش
۵۲	شکل ۸-۴- رابطه خطی بین تراکم پایه درختان بنه با میزان فسفر قابل جذب افق A خاک
۵۲	شکل ۹-۴- رابطه خطی بین رشد یکساله سرشاخه های بنه با عمق خاک

فصل اول

مقدمه

۱-۱- مشخصات گیاه شناسی بینه

بینه (*Pistacia mutica* F. & M.) از خانواده پسته (*Anacardiaceae*) درختی خزان کننده به ارتفاع ۲ تا ۷ متر است. برگهای بینه تک شانیه ای دارای ۱ تا ۷ برگچه و محور برگهای آن دارای بال باریک است. برگچه ها به شکلهای مختلف تخم مرغی، مستطیلی کشیده و نیزه ای، به طول ۳ تا ۹ سانتیمتر و عرض ۱/۵ تا ۵ سانتیمتر و گل آذین نر آن خوشه ای مرکب می باشد. این گیاه تک جنسی (دو پایه) با گلهای منظم دارای ۵ کاسبرگ، بدون گلبرگ، گل نر بطور معمول با ۴ تا ۵ پرچم، گل ماده با تخمدان یک خانه ای، خامه کوتاه و کلاله سه شاخه، میوه شفت، کم و بیش مورب و دارای یک دانه است (۸).

یازده گونه مختلف در جنس پسته (*Pistacia L.*) وجود دارد که بومی نواحی مختلف نیمکره شمالی هستند (۱۰). از جنس پسته سه گونه *Pistacia atlantica* Desf و *Pistacia khinjuk* Stocks با نامهای خنجک^۱ یا کلخونگ و *Pistacia vera* L. با نام پسته (وحشی) در ایران بصورت طبیعی و خودرو وجود دارد. از گونه *Pistacia atlantica* Desf سه زیرگونه تشخیص داده شده است که عبارتند از:

Pistacia atlantica subsp. *cabulica* syn: *P. cabulica*

Pistacia atlantica subsp. *kurdica* syn: *P. eurycarpa*
Pistacia atlantica subsp. *mutica* syn: *P. mutica*

۱-۲- پراکنش جنس بنه

بررسی پراکنندگی جغرافیایی *Pistacia* نشان می دهد که گونه های مختلف آن در نواحی مدیترانه، ترکیه، عراق، سوریه، فلسطین، شمال افریقا، شوروی سابق (قفقاز و آسیای مرکزی)، پاکستان، افغانستان، ایران وجود دارند (۱۴). پسته وحشی از محدود گونه هایی است که با توجه به پراکنش وسیع و گسترده آن در ایران بجز در اقلیم های مرطوب خزری، کویرها و بیابانها و بخشهای پست مناطق خلیج و عمانی در اکثر اقلیم های خشک، نیمه خشک و نیمه مرطوب می روید. وسعت جنگلهای بنه در ایران در حدود ۲۴۰۰۰۰۰ هکتار است (۱۹). استان کرمانشاه دارای ۸۰۰۰۰۰ هکتار جنگل بوده که در سطحی معادل ۲۰۰۰۰۰ هکتار آن درختان جنس پسته پراکنده است (۲۷). بطور متوسط ۴۰٪ از کل سطح حوزه های جنگلی استان ایلام تحت پوشش درختان جنس بنه است (۷). مساحت جنگلهای بنه در این استان نیز ۲۰۰۰۰۰ هکتار برآورد می گردد (۷). پسته معمولی (*Pistacia vera* L.) بومی نواحی شمال شرقی ایران بوده و سه تا چهار هزار سال است که کشت می شود. در اطراف سرخس در خراسان جنگلهای انبوهی از پسته خودرو (*Pistacia vera* L.) وجود دارد (۱۰). گونه *Pistacia khinjuk* در قصر شیرین، دینور و بیستون استان کرمانشاه (۵) و زیرگونه *kurdica* (۸) و گونه *Pistacia mutica* F. & M. (۵) در استان کرمانشاه گزارش شده است.

۱-۳- مشخصات محل اجرای طرح

کوه قلاجه که بین استانهای کرمانشاه و ایلام واقع شده ، پوشیده از درختان جنگلی است. بخشی از این ارتفاعات که محل رویش بنه محسوب می شود بعنوان محدوده اجرای طرح پژوهشی حاضر انتخاب و سپس بررسی های مورد نیاز بر روی آن انجام گرفت.

۱-۳-۱- موقعیت جغرافیایی

محدوده مورد بررسی این پژوهش ارتفاعات کوهستانی بین دو استان کرمانشاه و ایلام است ، که قلاجه نامیده می شود. جاده اصلی اسلام آباد غرب-ایلام پس از عبور از گاور از ارتفاعات این کوه می گذرد. کوه قلاجه بصورت کشیده با عرضی حدود ۵ کیلومتر و طولی حدود ۳۲/۵ کیلومتر در راستای شمال غربی تا جنوب شرقی واقع شده است. کوه قلاجه بین طول جغرافیایی $49^{\circ} 10' 46''$ تا $49^{\circ} 29' 13''$ و عرض جغرافیایی $33^{\circ} 54' 11''$ تا $34^{\circ} 05' 51''$ قرار دارد. با توجه به پراکنش بنه آماربردارها در بخشی از کوه که در ارتفاعی بین ۱۵۰۰ تا ۲۲۰۰ متر واقع شده است انجام گردید. مساحت جنگل بنه بررسی شده در قلاجه $11542/5$ هکتار است.

۱-۳-۲- وضعیت پستی و بلندی

کوه قلاجه که محدوده مورد بررسی را تشکیل می دهد در واقع بخشی از رشته کوه زاگرس است. بین کوه قلاجه و کوههای همجوار آن دشتهایی با طول زیاد و عرض کم وجود دارد. کوه داربادام در شمال کوه قلاجه قرار گرفته و دشت کم عرض و طویل گاور بین کوههای قلاجه و داربادام واقع شده است. به همین صورت دشتهای کم عرض شیروان چرداول ایلام و چله گیلانغرب بعد از دامنه های جنوبی قلاجه قرار گرفته اند. پست ترین قسمت مورد بررسی در دامنه جنوب شرقی کوه قلاجه قرار داشته که ارتفاع آن ۱۲۸۰

متر می باشد. بلندترین قله کوه که بومیان آنرا کچل می نامند، در انتهای غربی کوه واقع شده و ارتفاع آن ۲۳۵۵ متر است. قله کچل و بخشی از دامنه های شمالی همجوار آن بصورت صخره های سنگی با پوشش گیاهی بسیار تنک بوده و به همین دلیل یعنی به دلیل نمایان شدن زمین عربان و عاری از پوشش گیاهی، به این قله کچل می گویند. عبور از این صخره ها بسیار سخت و یا غیرممکن است. بطور کلی بخش های میانی تا فوقانی این ارتفاعات را رخنمونهای سنگی یا قلوه سنگ و قطعات سنگ پوشانده است.

۱-۳-۳- وضعیت پوشش گیاهی

در شرایط موجود کشور ما، بیشتر جوامع گیاهی گذشته دستخوش تغییرات کلی شده و بنابراین ممکن است که جامعه گیاهی مورد بررسی بطور کامل با جامعه گیاهی گذشته متفاوت باشد. از اینرو تیپهای گیاهی موجود که نشان دهنده پوشش گیاهی کنونی می باشد، بنام تیپ گیاهی آن منطقه نامگذاری می شود (۶). بر این اساس در کوه قلاجه می توان ۳ تیپ گیاهی بلوط (*Quercus*)، بلوط - بنه (*Quercus - Pistacia*) و ارژن (*Amygdalus sp.*) را تشخیص داد. در قلاجه تیپ بلوط در ارتفاعات کمتر از ۱۵۰۰ متر، تیپ بلوط - بنه بین ارتفاع ۱۵۰۰ تا ۲۱۷۰ متر و تیپ ارژن در بالاتر از ارتفاع ۲۱۷۰ متر قرار گرفته است. در این پژوهش تیپ بلوط - بنه (یعنی حدود ارتفاع ۲۲۰۰-۱۵۰۰ متری) بعنوان محدوده مورد بررسی انتخاب شده و محل قطعات نمونه در درون این محدوده ارتفاعی پیاده گردید. در این محدوده همراه با بلوط و بنه، گیاهان چوبی دیگری چون بلالیک (*Prunus tortuosa Boiss.*)، بادام وحشی و تنگرز (*Amygdalus spp.*)، زالزالک (*Crataegus sp.*)، دافنه (*Daphne sp.*)، کیکم (*Acer sp.*)، انجیر (*Ficus carica L.*) و گون (*Astragalus sp.*) نیز مشاهده می شود. کوه قلاجه یکی از معروفترین جنگلهای بلوط و بنه استان کرمانشاه است.

اندازه گیریهای صورت گرفته در جنگل قلاجه نشان می دهد که ۸۹/۱٪ از درختان بنه ناسالم ، یعنی دارای شاخه خشکیده و ناسالم هستند. همچنین تنه ۸۷/۵٪ از درختان بنه جهت برداشت صمغ تیشه خورده و همزمان آثار قطع شاخه در آنها مشاهده می شود. بعلاوه بر روی ۱۰/۷٪ از درختان بنه فقط آثار قطع شاخه دیده می شود. بنابراین تنها در ۱/۸٪ از این درختان آثار قطع شاخه و تیشه خوردن وجود ندارد. اندازه گیری قطر برابر سینه درختان بنه نشان می دهد که میانگین قطر تنه درختان ۳۰/۳ سانتیمتر است ، درحالیکه نازکترین درخت قطر برابر سینه ۴ سانتیمتر و ضخیمترین تنه ، قطر برابر سینه ۶۵ سانتیمتر داشته است. ارتفاع این درختان حداقل ۲ متر ، حداکثر ۸/۱ متر و بطور متوسط ۴/۹ متر می باشد. چرای مفرط دام فرصت زادآوری را از درختان جنگلی گرفته است ، بنحویکه میزان زادآوری گیاهان چوبی برابر ۰/۳ اصله بنه ، ۱/۳ اصله بلوط ، ۰/۵ اصله کیکم ، ۰/۱ اصله زالزالک ، و ۳/۱ اصله دافنه در هر هکتار می باشد. این ارقام گویای تخریب شدید پوشش گیاهی و کاهش پوشش درختان جنگلی است.

بسیاری از جنگل نشینان استان کرمانشاه اقدام به تیشه زنی و جمع آوری صمغ درختان بنه می کنند. درآمد قابل توجه حاصل از جمع آوری و فروش این صمغ و همچنین ارزش زیاد میوه بنه موجب شده تا اکثر جنگل نشینان درخت بنه را درختی ارزشمند دانسته و به همین دلیل از قطع نمودن آن تا حد زیادی جلوگیری نمایند. اما بهره برداران جنگل قلاجه با تیشه زنی و جمع آوری صمغ بنه آشنایی چندانی نداشته و در نتیجه توجهی به ارزش بالای این درخت ندارند. از طرفی تعداد زیادی دام در این جنگل چرانیده می شود ، بنحویکه برای تغذیه این دامها چراگاه کافی وجود ندارد. این موضوع سبب گشته تا دامداران با قطع سرشاخه و یا تنه اصلی درختان جنگلی ، برگهای آنها را در معرض چرای دامها قرار دهند. بهره برداران این جنگل ، همچنین درختان و یا شاخه های آنها را جهت تهیه سوخت و گاهی برای دسترسی به میوه آنها قطع می کنند. از طرفی پیشروی زمینهای کشاورزی به

سوی جنگل نیز سبب از بین رفتن درختان بنه و سایر درختان جنگلی شده است. بنابراین بطور کلی باید گفت که پوشش گیاهی کوه قلاجه نسبت به جامعه نقطه اوج (کلیماکس) بسیار متفاوت شده و به میزان زیادی در معرض تخریب قرار گرفته است.

۱-۳-۴- ساختار اجتماعی و اقتصادی منطقه

بهره برداران یک جنگل همواره اثرات زیادی بر پوشش گیاهی آن دارند. بی توجهی به اثر بهره برداران در هر مطالعه می تواند نتیجه آن مطالعه را از واقعیت منحرف سازد. از اینرو وضعیت اجتماعی ساکنین و بهره برداران کوه قلاجه بطور خلاصه بررسی می شود. در اطراف محدوده مطالعاتی ۱۰ روستا قرار گرفته است، که عمده ساکنین آن با دامداری و کشاورزی هزینه زندگی خود را مهیا می سازند. اهالی بیشتر این روستاها در واقع عشایر کوچرو ایل کلهر هستند که با گذشت زمان بخشی از آنها ساکن شده و به زندگی روستایی رو آورده اند. در این روستاهای عشایری ۲۹۶ خانوار شامل ۱۷۵۶ نفر ساکن هستند (۲۳). مطابق سرشماری عمومی نفوس و مسکن در یک دوره ۲۰ ساله از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۷۵ رشد جمعیت این روستاها ۲۳۴٪ بوده است. در این روستاها ۱۰۵۸۰ راس گوسفند و بز و ۴۳۵ راس گاو و گوساله وجود دارد (۲۲). دامداری در این منطقه بطور کلی به شیوه کوچنده و نیمه کوچنده می باشد. از اینرو بخشی از دامداران منطقه برای تهیه کردن علوفه دامهای خود، همچون گذشته کوچ می کنند. جنگل قلاجه، محدوده ییلاقی این عشایر محسوب می گردد.

ایل کلهر یکی از ایلهای بزرگ و مشهور استان کرمانشاه و از بزرگترین ایلهای غرب کشور است که همیشه در طول تاریخ مطرح بوده است. این عشایر از نژاد کرد و کرد زبان هستند. قلمرو ایل کلهر منطقه وسیعی از استان کرمانشاه (از حومه اسلام آباد غرب، گیلانغرب و سومار) را در بر می گیرد. عشایر کوچرو ایل کلهر از ۴۲ تیره و ۱۷۰۶ خانوار تشکیل می شوند و بطور کلی